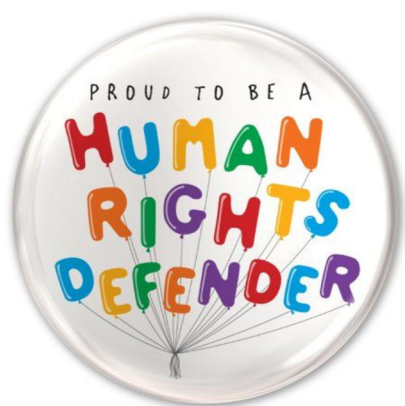

Nu met de mensenrechtenverdediger Prisca uit DR Congo!

WIE VERDEDIGT DE MENSENRECHTENVERDEDIGERS?

Derde reeks - Eerste versie

Een lesbrief voor 3 en 4 havo/vwo

COLOFON

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' is bestemd voor leerlingen van 3 en 4 havo/vwo.

Gratis te downloaden via <http://www.amnestynijmegen.nl/index.php/educatie/lesmateriaal>

Auteur: Harry de Ridder

Derde reeks - Versie 1: Nu met mensenrechtenverdediger Prisca uit DR Congo!

Auteurs van de eerste en tweede reeks: Alana Thelissen, Christa Adema, Emma van de Laar, Harry de Ridder en Lisa van Tiel

Layout en eindredactie: Harry de Ridder

Eerste reeks - Versie 1: Nu met de mensenrechtenverdediger Placide uit Congo!

Eerste reeks - Versie 2: Nu met de mensenrechtenverdediger Lydia uit Kenia!

Eerste reeks - Versie 3: Nu met de mensenrechtenverdediger Zafar uit Pakistan!

Eerste reeks - Versie 4: Nu met de mensenrechtenverdediger Mariam uit Georgië!

Tweede reeks - Versie 1: Nu met de mensenrechtenverdediger Kiruba uit India!

Tweede reeks - Versie 2: Nu met de mensenrechtenverdediger Midhat uit Soedan!

Tweede reeks - Versie 3: Nu met de mensenrechtenverdediger Dinah uit Kenia!

Tweede reeks - Versie 4: Nu met de mensenrechtenverdediger Mary uit Venezuela!

Tweede reeks - Versie 5: Nu met de mensenrechtenverdediger Mary uit Zimbabwe!

Tweede reeks - Versie 6: Nu met de mensenrechtenverdediger William uit Oeganda!

Tweede reeks - Versie 7: Nu met de mensenrechtenverdediger Nataliia uit Rusland!

Tweede reeks - Versie 8: Nu met de mensenrechtenverdediger Guliaim uit Kirgizië!

INHOUD

LEERLINGEN

Werkbladen

Mensenrechten
Vrijheid van meningsuiting
Mensenrechtenverdedigers
Extra kwetsbaar
Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?
Shelter City Nijmegen
De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger
De mensenrechten in Congo
Vrijheid van meningsuiting
Radio IRIBA FM

werkblad 1

werkblad 2
werkblad 3
werkblad 4
werkblad 5
werkblad 6
werkblad 8
werkblad 8
werkblad 9
werkblad 9
werkblad 10

Verdieping

Aantekeningen

werkblad 11

werkblad 12

DOCENTEN

Handleiding

Introductie
Opzet
Diverse versies
Doelstellingen
Filmmateriaal
Antwoorden op de vragen
Literatuur
Links

handleiding 1

handleiding 2
handleiding 2
handleiding 2
handleiding 3
handleiding 3
handleiding 4
handleiding 7
handleiding 7

WERKBLADEN

**Wie verdedigt de
mensenrechtenverdedigers?**

Mensenrechten

Alle landen van de wereld hebben afgesproken dat iedereen ter wereld, of je nu man of vrouw bent, jong of oud, arm of rijk en ongeacht je huidkleur dezelfde rechten heeft. Deze afspraak is op 10 december 1948 vastgelegd in de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* (UVMR). De rechten opgesomd in de UVRM noemen we de mensenrechten.

Het logo van de UVRM

In dit korte YouTube-filmpje komt een groot aantal van deze mensenrechten aan bod:

Mensenrechten - Ministerie van Buitenlandse Zaken

Opricht

1. Welke mensenrechten herken je in het filmpje?
2. Welke mensenrechten ken je nog meer die niet in het filmpje genoemd worden?

Je weet waarschijnlijk ook wel dat niet iedereen zich aan de mensenrechten houdt. We spreken in dat geval over mensenrechtenschendingen. Sommige schendingen kun je makkelijk voorkomen, andere zijn moeilijker op te lossen.

Een mensenrechtenschending die makkelijk te voorkomen is, is marteling. Als de regering van een land een verbod op marteling instelt én er op toeziet dat die wet wordt nageleefd kunnen we marteling uitbannen.

Opricht

3. Geef nog een ander voorbeeld van een mensenrechtenschending die makkelijk kan worden voorkomen.
4. Geef een voorbeeld van een mensenrechtenschending die niet zo makkelijk op te lossen is.

Verboden te martelen

Vrijheid van meningsuiting

Een van de belangrijkste mensenrechten is de vrijheid van meningsuiting. Als je niet voor je mening uit kunt komen, kun je je ook niet verzetten tegen mensenrechtenschendingen.

Martin Luther King stelde de discriminatie van mensen met een donkere huidkleur aan de kaak. Zijn enige 'wapen' was de vrijheid van meningsuiting. Mede dankzij zijn beroemde speech 'I have a dream' (voor een gehoor van zo'n miljoen mensen) wist hij voor elkaar te krijgen dat in zijn land nu iedereen voor de wet gelijk is.

In sommige landen moet je erg oppassen wat je doet of zegt. Dat geldt vooral voor mensen met de volgende beroepen:

- Kunstenaar
- Journalist
- Filmmaker
- Vakbondsleider

Demonstratie van de vakbond in België

Een kunstwerk van de Chinese kunstenaar Yue Minjun

Opdracht

5. Geef voor elk van de vier hierboven genoemde beroepsgroepen aan waarom volgens jou deze mensen goed op hun tellen moeten passen.
6. Wat hebben deze vier beroepsgroepen met elkaar gemeen?
7. Noem nog een beroepsgroep -die niet genoemd is- die ook moet oppassen voor wat je zegt of doet.
8. Schrijf op het demonstratiebord van Yue Minjun een eigen tekst waarbij je demonstreert tegen een actuele misstand.

Mensenrechtenverdedigers

Opgacht

9. Schrijf zoveel mogelijk woorden op waar je aan denkt bij het begrip 'mensenrechtenverdediger'.
Heeft zo iemand volgens jullie speciale karaktertrekken en zo ja, welke?

Een mensenrechtenverdediger is geen superman. Wat is die volgens jullie wel?

Opgacht

10. Probeer samen met je buurman of -vrouw een eigen definitie van 'mensenrechtenverdediger' te geven.

Een 'mensenrechtenverdediger' is iemand die

Extra kwetsbaar

Mensenrechtenverdedigers zetten zich, individueel of in een organisatie, vreedzaam in voor het bevorderen van de naleving van mensenrechten. Helaas kunnen zij vaak niet in alle vrijheid hun werk doen. Zeker in tijden van een gewapend conflict of oorlog is opkomen voor de bescherming van burgers het meest nodig. Een mensenrechtenverdediger die schendingen begeen door het regeringsleger of door gewapende milities aan de kaak stelt, wordt al snel beschuldigd van partijdigheid en wordt bedreigd.

Sinds 11 september 2001 zijn in veel landen antiterrorismemaatregelen van kracht. Vaak heeft dit tot gevolg dat het werk van mensenrechtenverdedigers gecriminaliseerd wordt.

Amnesty vraagt ook speciale aandacht voor vrouwelijke mensenrechtenverdedigers, die vaak onder zwaardere omstandigheden dan mannen werken en daardoor kwetsbaarder zijn. Vaak worden ze door de hen omringende samenleving niet serieus genomen vanwege heersende vooroordelen jegens vrouwen.

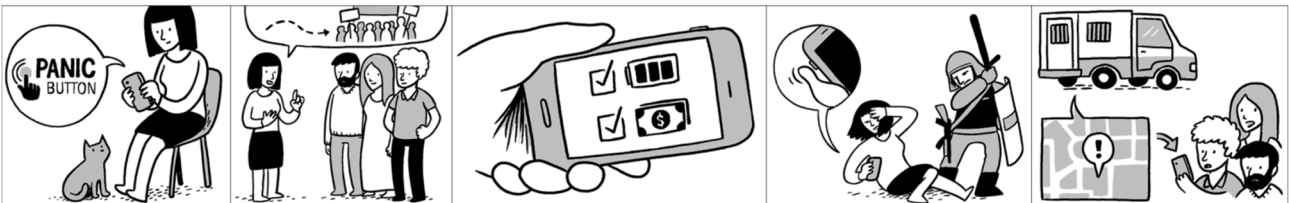

Sommige regeringen zien het werk van mensenrechtenorganisaties van vrouwen als onbelangrijk en niet wettelijk.

Vrouwelijke mensenrechtenverdedigers lopen een groter risico vanwege hun sekse bedreigd te worden en slachtoffer te worden van seksuele intimidaties en verkrachtingen.

Amnesty lanceerde in 2014 een speciale app waarmee mensenrechtenverdedigers, die het risico lopen te worden ontvoerd, aangevallen of gemarteld, alarm kunnen slaan. De Panic Button-app is een stil alarm en kan geactiveerd worden in het geval van nood.

Door een druk op de button worden mede-activisten gewaarschuwd dat een collega in gevaar is. Hierdoor kan er sneller hulp worden ingeschakeld. In de eerste uren na een arrestatie kan het netwerk van de mensenrechtenverdediger snel in actie komen voor de vrijlating van hun collega. Zo kunnen ze het politiebureau overstelpen met telefoontjes, een protest organiseren of advocaten en organisaties zoals Amnesty waarschuwen.

11. Wat bedoelen we met 'mensenrechtenverdedigers worden gecriminaliseerd'?
12. Hoe de Panic Button-app werkt, wordt ondermeer uitgelegd aan de hand van bovenstaande tekeningen. Wat daaraan nog ontbreekt is een Nederlandstalige uitleg. Schrijf die samen met je buurman of -vrouw bij de vijf stappen.

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Mensenrechtenverdedigers komen op voor de rechten van anderen. Daardoor komen zij vaak in gevaar. Zij hebben zelf ook bescherming nodig.

Opricht

13. Wie zouden volgens jou moeten opkomen voor mensenrechtenverdedigers? Licht je antwoord toe.

Er zijn verschillende internationale instanties die opkomen voor de rechten van de mensenrechtenverdedigers. De twee belangrijkste zijn de Verenigde Naties en de Europese Unie.

Verenigde Naties

In 1999 hebben de VN de *Verklaring aangaande de mensenrechtenverdedigers** aangenomen. De officiële naam van de verklaring* laat al zien dat iedereen een verplichting heeft om mensenrechtenverdedigers te beschermen.

In artikel 12 van de verklaring is er speciale aandacht voor de verplichtingen van de staten:

Artikel 12

1. Een ieder heeft het recht om individueel en in samenwerking met anderen deel te nemen aan vreedzame activiteiten tegen de schendingen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.
2. **De Staat neemt alle nodige maatregelen** om de bescherming door de bevoegde autoriteiten van iedereen, individueel en in samenwerking met anderen te verzekeren, tegen elke vorm van geweld, bedreigingen, represailles, discriminatie, druk of een andere willekeurige actie ten gevolge van zijn of haar rechtmatige uitoefening van de rechten waarnaar in de huidige verklaring wordt verwezen.
3. In dit verband heeft iedereen het recht, individueel en in samenwerking met anderen, om effectief te worden beschermd **krachtens de nationale wetgeving** met vreedzame middelen en handelingen, toerekenbaar aan lidstaten die leiden tot schendingen van de rechten van de mens en de fundamentele

* Officieel: *Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*

Europese Unie

In 2004 nam de EU de *Richtlijnen voor de Bescherming van Mensenrechtenverdedigers* aan. Ambassades van de lidstaten en EU-missies moeten bescherming bieden aan mensenrechtenverdedigers door contacten, bezoeken, processen te observeren en waar nodig in te grijpen bij regeringen. Ze moeten ook helpen te garanderen dat de verdedigers vrije toegang hebben tot (buitenlandse) financiële donors.

Opricht

14. De VN-Verklaring en de EU-Richtlijnen (de namen zeggen het al) hebben één groot nadeel. Welke zou dat kunnen zijn? Wat kunnen de VN en de EU doen om de bescherming van mensenrechtenverdedigers nog meer te versterken?

Naast staten kunnen ook particuliere organisaties hulp bieden aan mensenrechtenverdedigers. We noemen er enkele, maar er zijn er meer!

Amnesty International

Een van de kerntaken van Amnesty International is het beschermen van mensenrechtenverdedigers. Amnesty doet dat door middel van acties, publiciteit, het regelen van bezoeken en contacten, opleiding en training, lobby en soms financiële ondersteuning.

Door mee te doen aan acties en bijvoorbeeld brieven te schrijven kun je ook zelf meehelpen bij het opkomen voor mensenrechtenverdedigers.

#Idefend

#Idefend (= Ik verdedig) is een initiatief van de delegatie van de EU in de VN. #Idefend heeft als doel solidariteit te tonen met mensenrechtenverdedigers en zo hun toewijding en werk voor de mensenrechten van mensen van over de hele wereld te bevorderen. Misschien heb je deze actie op een van de sociale media en in het bijzonder op facebook voorbij zien komen (<https://www.facebook.com/idefend>). Via de sociale media kun je zelf het initiatief steunen.

Justice and Peace

Deze Nederlandse organisatie richt zich op het beschermen en trainen van mensenrechtenverdedigers. Justice and Peace heeft verschillende projecten in het leven geroepen die het werk van mensenrechtenverdedigers makkelijker maakt.

Justice and Peace Netherlands

- *The Hague Training Course* verzorgt trainingen over digitale veiligheidsmechanismes en beleidsbeïnvloeding.
- *Connet2Protect* brengt mensenrechtenverdedigers in contact met parlementsleden, advocaten en journalisten.
- *Temporary Relocation* brengt mensenrechtenverdedigers in Afrika en Azië tijdelijk elders in deze werelddelen onder.
- *Shelter City* is een Europees project. Daarover kun je op de volgende pagina meer lezen.

Opmacht

15. Naast wettelijke maatregelen -bijvoorbeeld door te verwijzen naar antiterrorismewetten- wordt in het filmpje nog een andere manier genoemd om het werk van mensenrechtenverdedigers lastig te maken. Welke is dat?
16. Welke vier manieren om een mensenrechtenverdediger te bedreigen worden er in het filmpje genoemd?

Shelter City Nijmegen

In het filmpje van Justice and Peace heb je kunnen zien dat mensenrechtenverdedigers mond-dood gemaakt, gearresteerd en gemarteld worden en soms zelfs verdwijnen. Als hun situatie het toelaat, kunnen ze veel baat hebben bij tijdelijke opvang. In heel Europa zijn er zogenaamde Shelter Cities opgericht, een initiatief van het Europees Parlement.

Hoe werkt Shelter City?

Shelter City is begonnen met het werven van steden in Europa. In Nederland zijn de Shelter Cities: Amsterdam, Den Haag, Deventer, Groningen, Haarlem, Maastricht, Middelburg, Nijmegen, Rotterdam, Tilburg, Utrecht en Zwolle. Nijmegen was de derde Shelter City.

De volgende stap is de keuze van de mensenrechtenverdedigers. Die worden gekozen door een selectiecommissie, bestaand uit vertegenwoordigers van Justice and Peace, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam, Hivos en Free Press Unlimited.

Elke Shelter City geeft een mensenrechtenverdediger gedurende drie maanden een veilige plek. In die drie maanden kunnen ze op adem komen om met nieuwe energie terug te gaan.

Het is de bedoeling dat de mensenrechtenverdediger versterkt teruggaat, met een groter netwerk en met meer kennis om zijn of haar werk beter te kunnen doen. De mensenrechtenverdediger kan -als daar behoefte aan is- een opleiding of een cursus volgen. En er wordt voor hem of haar een ontmoeting georganiseerd met politici uit Den Haag of Brussel.

Het is ook de bedoeling dat er een wisselwerking ontstaat tussen de mensenrechtenverdediger en de burgers uit hun stad. Hij of zij wordt betrokken bij evenementen in Nijmegen (zoals de Music Meeting, de Vierdaagse en Zomerfeesten). De mensenrechtenverdediger op zijn/haar beurt kan tijdens een lezing of debat over de mensenrechten in zijn/haar land vertellen.

De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger

Prisca uit Congo is presentator van politieke debatten en directeur van een radiostation, dat focust op de rechten van vrouwen en jongeren. Doordat ze zich uitsprekt tegen mensenrechtenschendingen, krijgt ze regelmatig met bedreigingen en intimidaties te maken. Ook was ze het slachtoffer van een illegale arrestatie in 2020. In het verleden heeft Prisca al meermaals tijdelijk ergens anders in Congo moeten wonen vanwege de bedreigingen tegen haar. In Nijmegen zou ze willen ontspannen, maar ook graag veiligheids-trainingen volgen. Ook vind ze het belangrijk om te spreken over haar werk als vrouwelijke journalist. Ze hoopt op die manier andere vrouwen en meisjes te kunnen inspireren om zich ook uit te spreken en voor hun rechten op te komen.

17. Shelter City heeft niet alleen maar positieve effecten. Welk nadeel of nadelen zou je kunnen bedenken bij het Shelter City-project?
18. Verplaats je in de situatie van Prisca. Met welke praktische zaken heeft een mensenrechtenverdediger die in Nijmegen verblijft te maken?

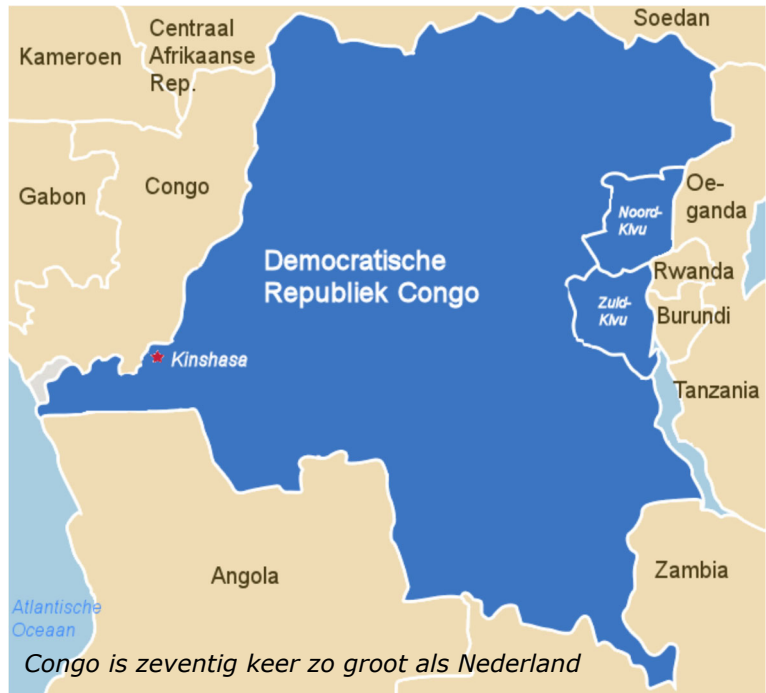
De mensenrechten in Democratische Republiek Congo

In 2019 werd Félix Tshisekedi –volgens velen na frauduleuze verkiezingen- gekozen als nieuwe president van Congo. Veel veranderde er niet in het land.

De mensenrechten worden nog steeds volop geschonden.

Gewapende conflicten en geweld tussen gemeenschappen gaan met name in het oosten van het land gewoon door, met honderden doden en honderdduizenden mensen die op de vlucht zijn tot gevolg. Regeringstroepen en gewapende groepen voeren veel buitengerechtigde executies uit en blijven straffeloos.

Seksueel geweld is in recente conflicten een steeds vaker voorkomende ramp voor de burgerbevolking, en meestal, maar niet alleen, voor de vrouwen. Tijdens de vele conflicten verwierf vooral Oost-Congo, en meer bepaald de stad Butembo, de trieste eer "het verkrachtingscentrum van de wereld" genoemd te worden.

Opracht

19. Wat zijn belangrijke verschillen in het werk van een mensenrechtenverdediger in Europa en in Congo? Licht je antwoord toe.

Vrijheid van meningsuiting

Politieagenten arresteren een journalist

De autoriteiten onderwerpen mensen die in de media werken aan bedreigingen, intimidatie, pesterijen, geweld, willekeurige arrestaties en opsluiting. Zij beschuldigen journalisten die hun werk doen van verstoring van de openbare orde of schending van de beroepsethiek. Talrijke journalisten worden vastgehouden op basis van verzonden beschuldigingen. In 2020 hebben de autoriteiten van de provincie Mongala de perskaarten van 13 journalisten ingetrokken, de tijdelijke sluiting van vijf radiostations bevolen en de uitzending van verschillende televisie- en radioprogramma's opgeschort die over politiek gaan.

Opracht

20. Wat zouden de Congolese autoriteiten kunnen bedoelen met de 'beroepsethiek' van journalisten?
21. Hoe is dat in Nederland geregeld?

Radio IRIBA FM

De mensenrechtenverdediger Prisca is directeur van Radio IRIBA FM. "Iriba" betekent "de bron". Radio IRIBA FM is een onafhankelijk zendstation dat zich uitspreekt over schendingen van de mensenrechten.

Radio IRIBA FM neemt de jeugd als uitgangspunt om vrede en een rechtvaardige samenleving te realiseren. Daarvoor biedt het de bevolking van Oost-Congo een podium voor politieke debatten met mensen die verschillende politieke partijen en verschillende groepen mensen (waaronder vrouwenbewegingen) vertegenwoordigen.

Prisca is ook coördinator van *Pamoja kwa Amani, HAKI na Maendeleo* (PAHAM, "Samen voor Vrede, Rechtvaardigheid en Ontwikkeling"), een vereniging zonder winstoogmerk die zich inzet voor het sociaal-economisch en cultureel welzijn van de Congolese bevolking, en zich inzet voor de bescherming van mensenrechtenactivisten en journalisten in het bijzonder. PAHAM zet zich ook in voor de empowerment van jongeren en vrouwen door hen te betrekken bij overheidsaangelegenheden, en pleit voor sociale cohesie binnen gemeenschappen.

De mensenrechtensituatie in de DRC wordt steeds zorgwekkender. In verschillende gebieden van het land blijven de mensenrechten geschonden worden, vooral in het oosten, waar Prisca woont. Gewapende groepen, en soms ook staatstroepen en politie, plegen (seksueel) geweld tegen burgers en vrouwen. Verkrachting, moord en ontvoering vinden regelmatig plaats. Bovendien werden recente noodmaatregelen tegen COVID-19 misbruikt om demonstraties tegen de regering met geweld neer te slaan. Ondertussen wordt kritiek op het regeringsbeleid, ook online, met harde hand aangepakt.

Als presentator van een rondetafelprogramma over politieke debatten van Radio IRIBA FM wordt Prisca geëerd door het Internationale Opleidingscentrum voor Mensenrechten en Ontwikkeling (CFIDH/D). Faustin Katanga, coördinator van CFIDH/D, zegt over haar: "Door haar beroep promoot zij de mensenrechten bij de productie van programma's, tijdschriften en reportages. Dit is een erkenning voor het werk dat zij dagelijks verricht voor de ontwikkeling van de provincie en de eerbiediging van de mensenrechten."

schriften en reportages. Dit is een erkenning voor het werk dat zij dagelijks verricht voor de ontwikkeling van de provincie en de eerbiediging van de mensenrechten."

Prisca op haar beurt, zegt daarover: "Dit is een grote dag voor mij. Om geëerd te worden is een uniek en speciaal moment. Ik beloof dat ik meer zal doen in de strijd voor de eerbiediging van de mensenrechten."

22. Wat wordt bedoeld met 'empowerment'?
23. En wat met 'sociale cohesie'?
24. Hoe kunnen vrouwen en jongeren meer betrokken worden bij overheidsaangelegenheden?

Verdieping

Ter voorbereiding op een gesprek met de mensenrechtenverdediger Prisca hebben we een aantal vragen bedacht die jullie haar kunnen stellen. Uiteraard kunnen jullie ook zelf vragen bedenken om het gesprek op gang te brengen. Wat zouden jullie willen weten?

- * Tegen welke schendingen van mensenrechten strijdt zij?
- * Waarom vinden deze schendingen plaats en wat kan zij er zelf tegen doen?
- * Welke successen heeft zij in haar werk bereikt?
- * Zij is bedreigd omwille van het tegengaan van schendingen. Hoe beïnvloedt dat haar werk? Is zij niet bang?
- * Hoe ziet zij de toekomst van Congo?

Aantekeningen

HANDLEIDING

**Wie verdedigt de
mensenrechtenverdedigers?**

Introductie

Het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' is ontwikkeld door de Scholengroep van Amnesty Nijmegen i.s.m. Shelter City Nijmegen.

Shelter City is een landelijk initiatief van Justice & Peace in samenwerking met Nederlandse steden en het ministerie van Buitenlandse Zaken om mensenrechtenverdedigers te beschermen, n.a.v. een motie van het Europees parlement. Het gaat om mensenrechtenverdedigers die met gevaar voor eigen leven mensenrechtenschendingen bestrijden en die voor een korte periode in Europese steden worden opgevangen.

Shelter City Nijmegen is een samenwerkingsverband van verschillende Nijmeegse organisaties, waaronder Amnesty Nijmegen, de Radboud Universiteit, de gemeente Nijmegen en Bureau Wijland. De coördinatie ligt bij Qader Shafiq van Bureau Wijland, q.shafiq@bureauwijland.nl.

Sinds 2015 komen er elk jaar twee mensenrechtenverdedigers naar Nijmegen. De eerste van de derde reeks is Prisca* uit Congo, die van september - december 2021 te gast is.

* Omwille van haar veiligheid kunnen we haar achternaam niet bekend maken.

Opzet

Het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' vraagt twee lesuren van 50 minuten.

Les 1: werkbladen 1-5

Les 2: werkbladen 6-10

Het lespakket kan zelfstandig door de docent worden gebruikt of door gastlessen van Amnesty Nijmegen. Voor gastlessen kunt u contact opnemen met de contactpersoon van de Scholengroep: Harry de Ridder, amnestynijmegen@gmail.com.

Zolang zij nog in Nijmegen is, kunt u als vervolg op het lespakket ook de mensenrechtenverdediger Prisca haar eigen verhaal laten vertellen. Daarvoor kunt u ook contact opnemen met Harry de Ridder, amnestynijmegen@gmail.com.

Als voorbereiding op een eventueel gesprek hebben wij enkele vragen uitgeschreven en de leerlingen vragen om vóór haar komst al een aantal vragen te bedenken:

Vorbereiding op het gesprek: werkbladen 11-12

Diverse versies

Bij de komst van elke mensenrechtenverdediger zullen we een nieuwe versie van het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' uitbrengen. Elke versie is gekoppeld aan het persoonlijk verhaal en de achtergronden van de mensenrechtenverdediger die naar Nijmegen komt. De eerste anderhalve les van het lespakket zal niet veranderen, de halve les over de mensenrechtenverdediger zal elke keer worden aangepast. Zodra bekend is wie de mensenrechtenverdediger van dat moment is, zullen we de volgende versie van het lespakket uitbrengen.

Algemeen verhaal Les 1 en de eerste helft van les 2 (werkbladen 1-8)

Mensenrechtenverdediger Tweede helft van les 2 (werkbladen 8-12)

Doelstellingen

- De leerling maakt kennis met de mensenrechten en mensenrechtenschendingen.
- De leerling weet dat het mensenrecht 'Vrijheid van meningsuiting' gekoppeld is aan het verzet tegen mensenrechtenschendingen.
- De leerlingen weten dat mensen met bepaalde beroepen meer op hun tellen moeten passen dan anderen.
- De leerling kan een eigen definitie van mensenrechtenverdedigers verwoorden.
- De leerling weet dat mensenrechtenverdedigers kwetsbaar zijn en weten waarom vrouwelijke mensenrechtenverdedigers nog grotere risico's lopen dan hun mannelijke collega's.
- De leerling kan aangeven wie opkomen voor de rechten van mensenrechtenverdedigers en kan een aantal internationale instanties en particuliere organisaties bij naam noemen die zich voor hun rechten inzetten.
- De leerling kent Shelter City.
- De leerling weet hoe de keuze van de mensenrechtenverdedigers die naar een van de Shelter Cities in Nederland komen tot stand komt.
- De leerling kent de mensenrechtenverdediger Prisca en haar achtergrond.
- De leerling kan enkele mensenrechtenschendingen in Congo noemen en weet waarom deze schendingen daar voorkomen.

- De leerling gaat in gesprek met de mensenrechtenverdediger Prisca.

Filmmateriaal

In het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' worden twee filmpjes getoond:

YouTube-filmpjes:

* Mensenrechten van Ministerie van Buitenlandse Zaken (2.22 min.)

<https://www.youtube.com/watch?v=5eRCogmiGfA>

* Justice and Peace Netherlands (3.02 min.)

<https://www.youtube.com/watch?v=IK1jAIJ0AcM>

MP4-filmpjes:

* Mensenrechten van Ministerie van Buitenlandse Zaken (2.22 min.)

<https://www.amnestynijmegen.nl/download/Mensenrechten-BuZa.mp4>

* Justice and Peace Netherlands (3.02 min.)

<https://www.amnestynijmegen.nl/download/justice-and-peace-netherlands.mp4>

Mensenrechten

De les begint met te kijken wat mensenrechten en mensenrechtenschendingen zijn.

1. Iedereen is gelijkwaardig, iedereen heeft dezelfde rechten, iedereen heeft het recht om zich te ontwikkelen in een goede levensstandaard, iedereen heeft het recht om te leven in vrijheid en veiligheid, iedereen heeft recht op voldoende eten en water, er is een verbod op de inzet van kindsoldaten, niemand mag zomaar worden opgepakt zonder dat de familie weet waar die persoon gebleven is (verbod op verdwijningen), iedereen heeft recht op leven, iedereen heeft het recht op vrije meningsuiting, martelen is verboden, iedereen heeft het recht om te geloven, iedereen heeft het recht om te samenleven met wie hij wil, iedereen heeft gelijke rechten.
2. -
3. Bijvoorbeeld: verbod op slavernij, verbod op de inzet van kindsoldaten.
4. Sommige economische, sociale en culturele rechten zijn minder makkelijk te realiseren, denk maar aan: het recht op arbeid. Elke maatschappij kent echter werkloosheid.

Vrijheid van meningsuiting

In dit lesonderdeel gaan we dieper in op het mensenrecht 'Vrijheid van meningsuiting', een voorwaarde om je te kunnen verzetten tegen mensenrechtenschendingen (van anderen).

5. Kunstenaar: als je kunst toont die de overheid aan de kaak stelt of belachelijk maakt, loop je de kans te worden opgepakt.
Journalist: hij kan corruptie of misstanden met woorden aan de kaak stellen en dan loop je de kans te worden opgepakt.
Filmmaker: idem als bij journalist, maar niet met woorden maar met beelden. Een filmmaker kan ook de overheid belachelijk maken.
Vakbondsleider: hij komt op voor de rechten van de arbeiders en gaan in tegen de wensen van werkgevers.
6. Ze komen niet alleen voor hun eigen mening op, maar ook voor de rechten van anderen.
7. Een schrijver, blogger, cartoonist, cabaretier.
8. -

Mensenrechtenverdedigers

We kijken naar een eigen definitie van mensenrechtenverdedigers en hun karaktertrekken.

9. Naar de mening van de leerlingen. Een mensenrechtenverdediger is geen superman, maar wel iemand die voor de rechten van anderen durft op te komen. Daarbij is enige moed wel voor nodig, of in ieder geval iemand die over zijn angst durft heen te stappen.
10. Bijvoorbeeld: Een mensenrechtenverdediger is iemand die opkomt voor de rechten van anderen (in een situatie waarin hij zelf actief is en waar de mensenrechten geschonden worden; iemand van Amnesty die zich inzet voor de mensenrechten in het veilige Nijmegen noemen we géén mensenrechtenverdediger). Daarbij gebruikt de activist géén geweld.

Extra kwetsbaar

Mensenrechtenverdedigers lopen grote risico's, met name de vrouwen. De app van Amnesty kan hen daarbij helpen.

11. Het werk van mensenrechtenverdedigers wordt strafbaar gemaakt om hen zo monddood te maken.
12. Stap 1: Installeer in een rustige situatie de Panic Button-app.
Stap 2: Bedenk wie allemaal geïnformeerd moeten worden als er actie moet worden genomen.
Stap 3: Check dat je mobiel aan staat, voldoende opgeladen is en voldoende krediet heeft (voor een prepaid of abonnement).
Stap 4: Druk op de knop van de app als je in een noodsituatie terechtkomt.
Stap 5: Je netwerk krijgt een SMS en een verwijzing naar waar je bent te vinden zodat de mensen uit je netwerk je snel kunnen helpen.

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Mensen die opkomen voor de rechten van anderen lopen zelf ook gevaar en hebben zelf ook bescherming nodig.

13. Volgens de verklaring eigenlijk iedereen: individuen, groepen, organisaties en officiële instanties.
14. Beide zijn geen verdragen met rechtskracht, maar verklaringen en niet meer dan plechtige beloften. Als de VN en de EU die bescherming zouden vastleggen in een verdrag, kunnen we de overtreders aanpakken met de wet of het verdrag in handen.
15. Smaad (het opzettelijk aantasten van iemands eer of goede naam) met als doel ervoor te zorgen dat de mensenrechtenverdediger niet geloofd of vertrouwd wordt.
16. 1) fysiek (fysieke intimidatie of directe bedreigingen).
2) online (digitale surveillance en online bedreigingen).
3) familie (fysieke intimidatie of directe bedreigingen van familieleden).
4) mobiel (surveillance van mobiele telefoons en bedreigingen via sms).

Shelter City Nijmegen / De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger

In dit lesonderdeel gaan we dieper in op het hoe en waarom van het project Shelter City en welke mensenrechtenverdediger naar Nijmegen is gekomen.

17. Dat zou kunnen zijn: de mensenrechtenverdediger wil niet meer teruggaan of de situatie in zijn herkomstland is in die drie maanden zo zeer verslechterd dat hij niet meer terug kan. Het kan uiteraard ook op persoonlijk vlak liggen: bijvoorbeeld die persoon heeft een relatie gekregen met iemand uit de stad waar hij tijdelijk komt te wonen.
18. Je kunt denken aan zaken als: een plek om te wonen, een plek om te werken of cursus te volgen, het gebruik van een computer, telefonie, ov-chipkaart, een budget voor haar kosten, maar ook: mensen om haar heen die haar begeleiden en helpen.

Mensenrechten in Congo

De mensenrechten in Congo worden volop geschonden, door de regering en door gewapende groepen: buitenrechtelijke executies en (seksueel) geweld zijn aan de orde van de dag.

19. In Europa komen de overheden op voor de rechten van mensen en van mensenrechtenverdedigers, terwijl de Congolese overheid de veroorzaker van tal van mensenrechtenschendingen is. Je krijgt in Congo niet alleen geen hulp van de overheid, maar opkomen voor mensenrechten kan zelfs gevaarlijk voor je zijn.

Vrijheid van meningsuiting

De Congolese regering houdt zich niet aan de vrijheid van meningsuiting die door Congo is onderschreven in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Met name journalisten hebben het zwaar.

20. De Congolese regering zal wijzen op het gegeven dat ze geen onjuiste informatie mogen verspreiden, maar wat is juist en onjuist? De regering misbruikt de term 'beroepsethiek' om kritische berichten te houden.
21. De Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) heeft een aantal ethische codes opgesteld, die algemeen geaccepteerd worden als ethische regels, Zie <https://www.nvj.nl/ethiek/ethiek/ethiek-algemeen> en:
- * [Code van Bordeaux](#)
 - * [Code voor de Journalistiek](#) (van het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteurs)
 - * [Leidraad van de Raad voor de Journalistiek](#)
- Heel kort door de bocht komt het neer op: goede journalistiek is waarheidsgetrouw en nauwgezet, onpartijdig en fair, controleerbaar en integer.

Radio IRIBA FM

Het onafhankelijke radiostation IRIBA FM besteedt in haar uitzendingen aandacht aan het opkomen voor de mensenrechten en richt zich daarbij met name op vrouwen en jongeren.

22. Empowerment is het proces waardoor iemand gestimuleerd wordt zelfstandig te beslissen en te handelen en voor zichzelf op te komen.
23. Met het woord sociale cohesie bedoelt men de mate van samenhang en verbondenheid binnen een bepaalde groep mensen. Met een grote mate van sociale cohesie wordt bedoeld dat een groep mensen erg met elkaar betrokken is.
24. Vrouwen en jongeren betrekken bij kwesties die hen zelf aan gaan, dus praten met vrouwen en jongeren en niet alleen over hen praten.

Literatuur

Mensenrechten in Congo

- * <https://www.amnesty.org/en/location/africa/east-africa-the-horn-and-great-lakes/democratic-republic-of-the-congo/report-democratic-republic-of-the-congo/> (English)
- * <https://www.unhcr.org/nl/noodhulp/democratische-republiek-congo/>
- * <https://www.hln.be/buitenland/amnesty-mensenrechten-in-congo-nog-steeds-onder-druk-na-een-jaar-tshisekedi~a5affade/>
- * <https://www.miva.nl/mensenrechten-congo/>
- * <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/ambtsberichten/2019/12/17/algemeen-ambtsbericht-democratische-republiek-congo-van-december-2019/AAB+DRC+2019.def.pdf> (pdf)

Vrijheid van meningsuiting in Congo

- * <https://www.amnesty-international.be/nieuws/drc-autoriteiten-moeten-blokkade-media-opheffen>
- * <https://www.asf.be/nl/blog/2016/03/07/voices-from-kinshasa-23-my-goal-to-live-in-a-country-without-injustice/> (Ned.)

Links

- http://www2.nijmegen.nl/mmbase/attachments/1549721/Shelter_City_Nijmegen_Initiatiefvoorstel_februari_2014.pdf
- <http://www.justiceandpeace.nl/mensenrechtenverdedigers-en-veiligheid/shelter-city>
- <http://www.bureauwijland.nl>
- <https://www.amnestynijmegen.nl>

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Een lespakket voor leerlingen van 3 en 4 havo/vwo
Ontwikkeld door Scholengroep Amnesty Nijmegen en Shelter City Nijmegen

**RIGHTS
DEFENDERS**
PROMOTE. PROTECT. DEFEND.

